

Alexander J. Bělohlávek
Prof., Prof. zw., Dr. iur. et Agr. iur., Dipl. Ing. (oec), prof. hon., dr. h. c.
Past member of the ICC Court of International Arbitration (Paris / France) * Past President of the World Jurist Assoc. Washington D.C. *
Attorney at Law – Prague / CZ, Branch New Jersey / US *
***

Staatlich vereideter Gerichtsdolmetscher für die deutsche Sprache – Sworn interpreter of the German language
Dept. of Law at the Faculty of Economics, VSB Technical University Ostrava (CZE) – visiting at the Dept of Civil Law and Dept. of International Law at the Faculty of Law, Masaryk University, Brno (CZE), Dept. of International Law and Private Int. Law at the Faculty of Law, West-Bohemia University in Pilsen (CZE), The Head of the Dept. of Int. Law at the Faculty of Law and Public Administration, University Collegium Humanum in Warsaw (POL)

Působíště oponenta

Katedra práva
Ekonomická fakulta
VŠB Technická univerzita v Ostravě
Sokolská 33
702 00 Ostrava

Katedra mezinárodního práva
Fakulta právnická ZČU v Plzni
Sady Pětatřicátníků
306 14 Plzeň

(adresa po veškerá doručování)
Advokátní kancelář Bělohlávek
Jana Zajíce 32
170 00 Praha 7

OPONENTNÍ POSUDEK K HABILITAČNÍ PRÁCI

Pořadové číslo vyhotovení: A01 (z celkového počtu 10)

Vice-President of the International Arbitration Court attached to the Czech Moravia Commodity Exchange
Arbitrator Int. Arbitration Courts ICC Paris, Permanent Courts of Arbitration in Vienna / Austria (Economic Chamber of Austria), Moscow / Russia (Chamber of Commerce and Industry of Moscow), Kiev / Ukraine (Chamber of Commerce and Industry Ukraine), Prague (Economic Chamber and Agrarian Chamber Czech Republic), Chişinău / Moldova, Vilnius / Lithuania, Minsk / Belarus, Almaty / Kazakhstan, Ljubljana / Slovenia, Sofia / Bulgaria (with the Inst. of Privat Int. Law), Bucharest / Romania, KLRCA Kuala Lumpur / Malaysia, Harbin (China), Shenzhen (China), UNCITRAL Arbitration * Member of DIS (German Institute of Arbitration), ASA (Swiss Association of Arbitration), ArbAut (Austrian Arbitration Association), LCIA (London Court of International Arbitration) * Member of: IBA (International Bar Association), ASIL (American Society of International Law), ICC (International Chamber of Commerce), Associated Member of Law Society of England and Wales, Member of the ILA – International Law Association, Member of the ABA American Bar Associ. (Sect. International Law) etc. Member of the VIAC International Advisory Committee. Member of the ICC – World Business Law Institute

Příjmení, jméno a titul kandidáta	JUDr. Klára Drličková (dále též jen „Kandidátka“)
Vědecko-výzkumné pracoviště	Právnická fakulta MU, Brno Katedra mezinárodního a evropského práva
Téma disertace:	Role veřejného zájmu v mezinárodní obchodní arbitráži
Datum posudku	25. března 2020
Oponent:	Alexander Bělohlávek Prof. Prof. zw. Dr. et Mgr. Ing, prof. zw., dr. h.c. („Oponent“)
Závěr:	Habilitationální práce JUDr. Kláry Drličkové, Ph.D. „Role veřejného zájmu v mezinárodní obchodní arbitráži“ splňuje požadavky standardně kladené na habilitationální práce v oboru Mezinárodní právo soukromé.

(KONE RUBRIKY)

I. Zadání oponentního posudku

Rozhodnutím předsedkyně habilitační komise prof. JUDr. Naděždy Rozehnalové, CSc. ze 07. ledna 2020, vydaným v souladu s ustanovením § 72 odst. 7 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů a na základě usnesení habilitační komise, o čemž jsem byl informován dne 08. ledna 2020, jsem byl v souladu se čl. 7 odst. 7 Směrnice Masarykovy univerzity č. 7/2017 – Habilitační řízení a řízení ke jmenování profesorem – jmenován oponentem habilitační práce **JUDr. Kláry Drličkové, Ph.D. („Kandidátky“) „Role veřejného zájmu v mezinárodní obchodní arbitráži“**. Rozhodnutí mi poté bylo doručeno ještě dne 20. března 2020, V souvislosti s výše uvedeným jmenováním předkládám tento svůj oponentní posudek:

II. Cíle habilitační práce

Cílem habilitační práce (dále jen „*HP*“) je popis a analýza vlivu veřejného zájmu na mezinárodní obchodní rozhodčí řízení, dle terminologie Kandidátky *arbitráž*. V rámci komplexní analýzy dané problematiky se Kandidátka snaží nalézt odpověď na otázku, zda veřejný zájem jakožto protiklad k zájmům individuálním je slučitelný s rozhodčím řízením jako takovým, případně jaké jsou jeho zásahy do obecně uznávaných doktrinárních principů mezinárodního rozhodčího řízení. Kandidátka vychází nikoli z nesprávného předpokladu, že v průběhu času dochází k rozšiřování druhů sporů, které jsou v mezinárodním prostředí řešeny prostřednictvím rozhodčího řízení. Zatímco v minulosti sloužilo mezinárodní rozhodčí řízení primárně jako prostředek řešení sporů ze závazkových vztahů mezi podnikateli, rozšiřuje se nyní i do dalších oblastí a předmětem řízení před rozhodci mohou být i spory týkající se nároků vyplývajících například z porušení veřejnoprávních předpisů. V této souvislosti vyvstává otázka, do jaké míry jsou rozhodci jakožto soukromoprávní subjekty, které tvoří součást veřejné správy, povinni příslušnou veřejnoprávní úpravu ve svém rozhodování zohledňovat. Přestože se kandidátka přiklání k jurisdikční teorii rozhodčího řízení, nezapomíná, že v konkrétním případě je vyloučení pravomoci obecných (národních) soudů výsledkem svobodné vůle soukromých osob vyjádřené prostřednictvím rozhodčí smlouvy. S výjimkou pomocných a kontrolních funkcí obecných soudů, jimž je v *HP* věnována samostatná pozornost, zde nejsou zásahy státu do rozhodčího řízení a nelze tedy dovozovat automatickou povinnost rozhodců zohledňovat také zájmy, které jsou obecně vynucovány veřejnou mocí. Nelze přitom popřít, že individuální zájmy stran se mohou v určitý okamžik dostat do rozporu se zájmy veřejnými.

Předmětem *HP* je vědecká analýza tohoto střetu a vymezení role, kterou veřejné zájmy v mezinárodním obchodním rozhodčím řízení mají. O skutečnosti, že veřejné zájmy hrají v rozhodčím řízení s ohledem na stále rostoucí komplikovanost a komplexnost případů, které jsou rozhodcům k projednání předkládány, jakož i při zohlednění prolínání jednotlivých oblastí práva, stále větší roli, není pochyb. Kandidátka si dala za cíl potvrdit či vyvrátit hypotézu, podle níž přestože rozhodčí řízení slouží zejména k ochraně individuálních zájmů stran rozhodčího řízení, není v rozporu s tímto účelem, jestliže v jeho průběhu dojde ze strany rozhodců také k zohlednění veřejných zájmů.

V obecné rovině je toto vymezení tématu značně široké, zvláště když Kandidátka nezůstává u teoretického výkladu, ale tento doplňuje komparativním výkladem. Obsaženy jsou příklady států (Švýcarsko, Francie, Rakousko), které jsou v odborné literatuře obecně považovány za nakloněné rozhodčímu řízení. Současně se jedná o státy, jež představují dostatečně reprezentativní vzorek jurisdikcí typických pro mezinárodní obchodní arbitráž. Veškeré závěry Kandidátky činěné v mezinárodním kontextu jsou ale poměřovány detailním rozбором doktrinálních výkladů a rozhodovací praxe v České republice. Obsažena je i praktická část, kdy Kandidátka prezentuje jí uváděné přístupy a závěry, k nimž dospěla, na konkrétních příkladech z rozhodovací praxe. Zohledněna je přitom jak judikatura národních soudů, tak rozhodovací praxe SD EU. V této souvislosti lze zejména ocenit, že se kandidátka nespokojuje s analýzou samotných rozhodnutí, ale zohledňuje i to, jakým způsobem se s jednotlivými otázkami vyrovnal generální advokát. Vzhledem k rozsáhlosti pojmu veřejný zájem *kandidátka* za účelem přehlednosti práce zvolila konkrétní veřejnoprávní aspekty, jimž se v *HP* věnuje.

Z věcného hlediska je tak předmětem vědeckého zkoumání kandidátky problematika sporů dotčených pravidly hospodářské soutěže, spory, v souvislosti s nimiž existuje podezření na jednání vykazující znaky trestného činu a situace, kdy je na majetek jedné ze stran / účastníků rozhodčího řízení zahájeno insolvenční řízení. Stejně tak bylo ze strany kandidátky zohledněno, že potřeba zohlednění veřejného zájmu / veřejnoprávních norem může nastat v každém stádiu řízení, resp. může ovlivnit různé jeho aspekty. Kandidátka rozdělila proto *HP* na část týkající se vlivu veřejných zájmů na arbitrabilitu sporů týkajících se mezinárodního obchodu a dále na platnost rozhodčí smlouvy. Kromě toho je pojednána otázka povinnosti rozhodců aplikovat při meritorním posouzení věci příslušné veřejnoprávní normy, tj. zohlednit účinky příslušných imperativních norem. Při projednávání věci se ovšem nemusí jednat výhradně o přímou aplikaci veřejnoprávních norem, ale taktéž o zohlednění paralelního řízení probíhajícího před orgány veřejné moci, případně zohlednění výsledků takového řízení při skutkovém a právním posouzení věci. Veřejný zájem se může také projevit ve fázích následujících po skončení rozhodčího řízení, zejména pokud jde o kontrolu rozhodčího nálezu, jakož i při řízení o jeho uznání a výkonu v třetí zemi, kterou je chápán stát odlišný od státu místa konání rozhodčího řízení. V neposlední řadě se Kandidátka věnuje otázce, zda z důvodu veřejného zájmu může dojít k prolomení některých zásad, na nichž mezinárodní rozhodčí řízení stojí, jako je jeho neveřejnost a důvěrnost.

Přestože by se tak na první pohled mohlo zdát, takto široké vymezení *HP* nelze *à priori* hodnotit negativně. Naopak oponent kladně hodnotí, že kandidátka si je vědoma a snaží se zohlednit maximum aspektů, které s sebou dané téma nese. Tento postup byl do značné míry determinován skutečností, kdy základ *HP* tvoří vybrané (a doplněné) části monografie na dané téma, jíž je kandidátka spoluautorkou.

Právě výše uvedené totiž Kandidátce umožnilo vyvarovat se rizika, které je s takto široce vymezeným tématem obvykle spojeno, a kdy bývá ze strany oponenta bohužel nezbytné konstatovat, že samotné vědecké zkoumání by zasloužila každá z částí předkládané akademické práce a širě jejího záběru jde na úkor precizování a profilování závěrů, k nimž autor (zde autorka) v *HP* průběžně dochází. V tomto směru působí práce kompaktně, když kandidátka se moha opřít o výsledky své dosavadní vědecké práce vztahující se k tématu *HP*.

Jestliže je obsažen úvod do problematiky a je provedeno vymezení základních institutů, které jsou předmětem zkoumání, děje se tak v přiměřené podobě, jak z hlediska rozsahu, tak pokud jde o odbornou stránku. Je totiž určitým *nešvarem* českých kvalifikačních, resp. odborných a vědeckých, či vědecko-pedagogických prací, kdy úvodní části práce bývají zpracovány neadekvátně obširně a jeví se jako nadbytečné, když k pojednávané problematice nepřináší nic nového. Ve vztahu k základním informacím, které bývají takto předkládány, se přitom nezbytně očekává dostatečná erudice čtenářů a vychází se z toho, že kvalifikační a jiné odborné práce nejsou primárně určeny k podání základních informací o tématu. U habilitační práce platí tento závěr obzvláště.

Tyto zákonitosti si Kandidátka v případě posuzované *HP* plně uvědomuje. Úvod do problematiky je v práci začleněn způsobem, který žádným způsobem nenarušuje koncepci vědecké práce a nejedná se *toliko* o kompilaci notorií. V daném případě lze dle oponenta dokonce dospět k závěru, že podaný úvod do problematiky má svůj vlastní nezadatelný účel. Představení základních institutů zde není samoúčelné. Kandidátka se k jednotlivým doktrinárním přístupům vyjadřuje také z odborného hlediska a je zřejmé, že mnohé z jejích závěrů objevujících se v následujících částech práce, jsou pokud ne výsledkem tak minimálně jsou ovlivněny právě jejími názory na základní doktrinární teorie.

Analogický závěr, tedy že nepůsobí v *HP* jakkoli rušivě, nadbytečně či nekonceptně, lze učinit i ve vztahu k dalším částem práce. Každé z částí je věnovaný takový prostor, aby byl naplněn účel jejího zařazení do *HP* a byl plně využit celý potenciál, který dotčené téma nabízí. Současně je koncepce práce rozvržena tak, že žádnému z pojednávaných témat není v *HP* věnován prostor, který by bylo možné označit jako nadbytečný a jdoucí na úkor jiných částí. Lze samozřejmě argumentovat, že minimálně některá témata, kterých se kandidátka v *HP* dotýká, by si zasloužila samostatné vědecké zkoumání. Typicky se jedná například o problematiku imperativních norem, ale zcela jistě by se našla také další témata, o kterých toto platí, resp. oponent si dovolí závěr, že takových témat je v *HP* většina.

Toto hodnocení ale v zásadě nelze chápat negativně. Zvolenou koncepci lze do značné míry považovat za *logické*. Vzhledem k tomu, že se jedná o téma, které není v České republice zpracováno konceptně a jednotliví autoři si naopak naopak vybírají specifické otázky (viz již zmiňovaná aplikace imperativních norem, užití výhrady veřejného pořádku, postup při kontrole rozhodčích nálezů národními soudy, výkon rozhodčího nálezu ve státě odlišném od státu vydání rozhodčího nálezu apod.). Cílem předložené *HP* je ale bezesporu představit danou problematiku vlivu veřejných zájmů v její komplexnosti, což j nezbytné i pro pochopení veškerých aspektů, které musí rozhodci v daném kontextu zohlednit. Přestože se jedná o práci odbornou a u čtenářů je očekáván určitý stupeň znalostí základních institutů a doktrín mezinárodního práva soukromého, nejedná se o případ, kdy by se kandidátka zaměřila pouze na onu pomyslnou špičku ledovce a předložila práci týkající se úzce vyprofilované odborné otázky s tím, že by práce byla srozumitelná výhradně pro úzkou skupinu expertů v dané oblasti.

Oponent si je vědom, že se tato část tohoto posudku může jevit poněkud nadbytečná, když v případě *HP* by zvládnutí koncepce a rozvržení práce mělo být něčím automatickým, a oponent toto od kandidátů bez dalšího očekává. Současně musí oponent konstatovat, že ne

vždy tomu tak v praxi je, a právě z tohoto důvodu považuje oponent za nezbytné vyjádřit se i k tomuto aspektu *HP*. Přestože nelze říci, že by v tomto směru nebylo možné mít k *HP* žádné připomínky, prokázala kandidátka schopnost rozvrhnout práci tak, aby bylo téma pojednáno v plném rozsahu bez evidentně nadbytečných míst. Dané pojetí *HP* tedy není něčím, co by mělo být považováno za chybu, zvláště při zohlednění – jak bylo uvedeno – poněkud omezeného zpracování daného tématu v České republice. Za těchto okolností a při zohlednění stavu tuzemské diskuse ve vztahu k dané problematice má naopak svou nepopiratelnou hodnotu právě práce typu této *HP*, poskytující teoretický základ celého tématu a představení rozdílných doktrinálních přístupů, včetně zohlednění praxe týkající se dané problematiky.

Není pochyb o tom, že se jedná o velmi aktuální téma. Vztah rozhodčího řízení, včetně snahy rozhodců o minimalizaci zásahů do jeho základních principů oproti tendenci státu naopak kontrolu rozhodčího řízení posilovat, představuje jednu z hlavních výzev, kterým bude rozhodčí řízení v následující době čelit. Oponentovi není zcela zřejmé, jak má chápat vyjádření Kandidátky na str. 12 *HP* (cit.): *[P]ostupně došlo k omezení kontroly ze strany národních soudů.*¹ To platí zejména s ohledem na bezprostředně navazující vyjádření, podle něhož (cit.): *[O]bjevila se vyšší míra regulace v podobě různých zdrojů, došlo k větší formalizaci procesu rozhodčího řízení.* Oponent se s druhým vyjádřením ztotožňuje. Přestože je na tento vývoj a pnutí mezi rozhodčí řízením a kontrolou, pod níž ji veřejná moc podřizuje, v arbitrážní komunitě nahlíženo povětšinou negativně, jedná se dle oponenta o polarizaci, která neslouží ani jedné ze stran.

Je ale potřeba vcelku kladně hodnotit, že Kandidátka *nezavírá oči* ani před dimenzemi pojednávaného tématu, které nelze označit za *stricto sensu* právní. Naopak si plně uvědomuje, že daná problematika má i aspekty společenské a politické a snaží se správně tuto skutečnost v rámci práce zohlednit a poukázat na skutečnost, že v mnoha případech je doktrinální posun výsledkem určité společenské / politické objednávky bez toho, aniž by ke změnám existoval důvod čistě odborný. Je škoda, že pokud již Kandidátka tyto aspekty správně identifikovala, ponechává poněkud stranou, že se nejedná o společenský posun, který by se vztahoval výhradně k rozhodčímu řízení, ale volání po paternalistickém přístupu státu a silnější regulaci je možné pozorovat fakticky ve všech odvětvích.

Je potřebné konstatovat, že problematika mezinárodního rozhodčího řízení je v České republice tradičně zpracovávána do určité míry omezenou skupinou autorů a oponent tedy vítá každou novou práci z této oblasti, když i přes nově se objevující práce, které se objevily například i v návaznosti na poměrně zásadní změny, včetně změn doktrinálního přístupu, k nimž ve vztahu k rozhodčímu řízení v České republice dochází, nelze konstatovat, že by daná problematika byla u nás dostatečně popsána, natož analyzována. Oproti tomu jde v zahraničí o materii intenzivně diskutovanou.

---

¹ Má snad Kandidátka na mysli kontrolu vymežující objektivní arbitrabilitu sporů – jež je ovšem nutné připisovat spíše zákonodárci, než soudům, které se při vymezení arbitrability sice hrají svou roli, ale stále se mohou pohybovat výhradně v mezích daných národní úpravou *lex arbitri*? Pokud ano, lze s takovým hodnocením souhlasit, když na jedné straně lze opravdu pozorovat rozšiřování oblastí, kdy je stranám umožněno přenesení pravomoci k rozhodování sporů z národních soudů na rozhodce, ovšem současně je zde jednoznačná snaha státu vázat rozhodce standardy a postupy aplikovanými právě v civilním řízení.

Není sporu o tom, že v případě užšího vymezení by Kandidátka mohla vyprofilovat podrobněji některé své konkrétní závěry. Paradoxně je ale také nezbytné uvést, že z pohledu vymezení práce, tak jak bylo kandidátkou v *HP* provedeno, se samozřejmě nabízejí také další otázky, a to zvláště pokud je o komparaci různých druhů veřejných zájmů, zvláště pokud se jedná o rozdíly mezi veřejnoprávními vlivy, s nimiž se rozhodčí řízení bylo nuceno vypořádávat vždy (viz např. zahájení insolvenčního řízení na majetek jedné ze stran) a veřejnými zájmy, s nimiž je rozhodčí řízení nově konfrontováno v důsledku výše popsaných změn, jako je například aplikace úpravy hospodářské soutěže. Přímo se totiž nabízí otázka, zda nárůst veřejnoprávní úpravy, kterou je v rozhodčím řízení nezbytné zohledňovat, je důsledkem změny doktrinárního přístupu ve vztahu k rozhodčímu řízení, anebo zda se jedná o obecný vývoj postihující taktéž civilní řízení a vyplývající z nárůstu veřejnoprávní úpravy jako takové. Jestliže oponent vysloví tyto závěry, je nutné konstatovat, že veškeré úvahy tohoto typu mají spíše subjektivní charakter směřující k tomu, co by ta která osoba (zde oponent) považovala z dané materie za zajímavé. V žádném případě se nejedná o to, že by k *HP* bylo možné vznášet koncepční připomínky, pokud jde o její formu a obecné nároky kladené na tento typ vědecké (vědecko-pedagogické) práce. Tyto nároky předložená *HP* splňuje, když se nespokojuje s pouhým popisem existujícího stavu, nýbrž analyzuje zkoumanou problematiku. O vědeckém přínosu hodnocené práce lze tedy hovořit.

III. Obsahové hodnocení *HP*

III.1. Obsahové členění

Habilitační práce je na první pohled členěna přehledně a logicky. Přechází se od úvodu do problematiky a vymezení základních pojmů a východisek k jednotlivým fázím rozhodčího řízení, kde je vždy pojednáno o vlivu konkrétních veřejnoprávních úprav na rozhodčí řízení. Kandidátka takto vymezený obsahový rámec dodržuje. Jednotlivé kapitoly tvoří samy o sobě uzavřené celky s dílčími závěry.

Bez ohledu na výše uvedené poznámky považuje oponent za nezbytné podotknout – jak již ostatně bylo naznačeno -, že co se týče výčtu konkrétních témat, jež jsou v *HP* podrobně rozebírána, měl by být jejich výběr ponechán plně v rukou autora práce / Kandidátky. Je totiž logické, že s ohledem na široké vymezení tématu může každý ze čtenářů a / nebo hodnotitelů *HP* při zohlednění svých vlastních zájmů a preferencí činit výtky či připomínky v tom smyslu, proč se Kandidátka věnovala právě těmto a nikoli jiným aspektům pojednávané problematiky. Výběr Kandidátky proto nelze sám o sobě hodnotit v kategoriích „*správné*“ či „*chybné*“, ale výhradně jako rozhodnutí učiněné v rámci autorské licence, z něhož lze maximálně usuzovat na oblast odborného a vědeckého zájmu Kandidátky. Jakékoli připomínky, které oponent vůči obsahu předložené práce vznáší, tak nelze chápat jako kritiku konkrétních témat, jimž se Kandidátka v rámci zadání práce rozhodla věnovat, ale výhradně jako zamyšlení nad jiným v úvahu připadajícím koncepčním pojetím *HP*, případně jako odkaz na další aspekty, které jsou se zvoleným tématem spojeny a jimž by bylo možno se věnovat.

(KONEC STRANY 7./)

III.2. K některým dílčím otázkám v rámci obsahového hodnocení

III.2.1. Místo rozhodčího řízení – možnost subjektivní internacionalizace sporu

Kandidátka se na straně 22 a následující zabývá v návaznosti na rozlišení mezi vnitrostátním a mezinárodním rozhodčím řízením na straně jedné a tuzemským a cizím rozhodčím řízením na straně druhé otázkou, zda dva české subjekty mohou mezinárodní prvek v rozhodčím řízení založit projevem vůle. Zatímco v případě prvního dělení je kritériem objektivní existence mezinárodního prvku, v druhém případě se pro účely ZMPS dle jeho § 120 [ZMPS] rozumí cizím rozhodčím nálezem ty rozhodčí nálezy, které byly vydány v cizím státě (tj. mimo území České republiky). Pokud jde o výraz *místo vydání rozhodčího nálezu*, do určité míry se jedná o formulační (legislativní) zkratku, resp. je potřebné zdůraznit, že není-li výslovně sjednáno jinak, rozumí se místem vydání rozhodčího nálezu nikoli místo, kde byl rozhodčí nález jednotlivými rozhodci fakticky podepsán, ale považuje se za něj obvykle místo řízení. Vychází se tedy z předpokladu, že pro určení místa vydání rozhodčího nálezu a tedy pro určení toho, zda byl rozhodčí nález vydán mimo území České republiky, není z právního hlediska rozhodné, kde a jakým způsobem členové rozhodčího senátu o rozhodčím nálezu jednaly a kde rozhodčí nález podepsali, ale místo rozhodčího řízení. Institut místa řízení však nelze chápat v geografickém a / nebo praktickém smyslu, ale jedná se o teritoriální propojení konkrétního rozhodčího řízení a práva místa / státu, kde je rozhodčí řízení právně ukotveno. Ve smyslu tradičních doktrín rozhodčího řízení se požaduje, aby existovalo (bylo určeno) místo řízení, které je rozhodující pro vymezení práva rozhodného pro rozhodčí řízení (*lex arbitri*). Platí, že jako právo rozhodné pro rozhodčí řízení se aplikuje právo místa rozhodčího řízení, ať je toto již určeno v rámci smluvní autonomie na základě dohody stran nebo bylo stanoveno rozhodci či rozhodčí institucí, před níž se řízení koná.

Kandidátka se zde vymezuje vůči praxi, kterou v tomto směru přijal Nejvyšší soud ČR ve svém usnesení sp. zn. 23 Cdo 1034/2012 ze dne 30. září 2013 a následně v rozsudku sp. zn. 23 Cdo 2542/2011 ze dne 27. listopadu 2013. Jestliže se vychází z toho, že Nejvyšší soud ČR přiznává zásadní význam vůli stran a nezohledňuje rámec české právní úpravy, pokud jde o vymezení mezinárodního prvku, ani co se týče doktrinárního pojetí rozhodčího řízení v České republice. Jestliže je Nejvyššímu soudu ČR vytýkán respekt k autonomii stran rozhodčího řízení, je nutné konstatovat, že zde dochází k popírání elementárního principu, který je rozhodčímu řízení vlastní. Oponent si je samozřejmě plně vědom, že jsou k této otázce prezentovány i jiné názory, domnívá se ale, že i při jejich zohlednění nejsou naplněny podmínky pro zákaz možnosti sjednat místo rozhodčího řízení v zahraničí.

Oponent se domnívá, že právě u institutu subjektivní internacionalizace je nezbytné zohlednit kontext, v němž strany k tomuto kroku přistupují. Není to ostatně první a jediný případ, kdy je jednomu a témuž právnímu institutu v závislosti na kontextu jeho použití přiřazován jiný hodnotový charakter. Typicky lze poukázat na tzv. *forum shopping*. Zatímco v obecné rovině je respektována svobodná vůle stran určitého závazkového vztahu, v kontextu mezinárodního insolvenčního práva jsou činěna rozsáhlá opatření, jejichž účelem je minimalizovat možnost dlužníka fórum insolvenčního řízení jakkoli ovlivnit, a to i (nebo dokonce zejména) s ohledem na veřejný zájem na ochraně práv věřitelů. Oponent se domnívá, že takový zájem na omezení autonomie stran v daném případě není dán. Oponent by byl v tomto směru

opatrný s rozlišováním na základě doktrín rozhodčího řízení. I pokud bude vycházeno z teorie jurisdikční, která v rozhodčím řízení vidí / hledá analogii ke spornému civilnímu řízení, jehož účelem je autoritativně nalézat právo / definitivně rozhodnout spor stran, nelze tuto teorii chápat ve smyslu omezení autonomie stran ve vztahu k rozhodčímu řízení. Daná teorie vychází z předpokladu, že rozhodčí řízení je sporným řízením, v jehož rámci rozhodci vykonávají svou rozhodovací pravomoc, přenesenou / delegovanou na ně státem (nikoli samotnými stranami), jejímž cílem je řešení vzniklého sporu formou nalézání práva.

V souladu s tímto přístupem je také skutečnost, že stát si ponechává ve vztahu k rozhodčímu řízení určité kontrolní či regulační funkce, a to zejména ve formě institutu zrušení rozhodčího nálezu soudem, jak je tento zakotven v podstatě ve všech moderních úpravách rozhodčího řízení. Tato zpětná kontrola se ovšem vztahuje výhradně na otázky / zkoumání, zda byly splněny všechny podmínky pro to, aby byl daný spor v rozhodčím řízení projednán a autoritativně rozhodnut a soudu nepřisluší přezkum rozhodnutí rozhodců ve věci samé. Jako zásadní se zde jeví státem (resp. prostřednictvím jím vydaného předpisu) daná možnost volby, na jejímž základě se soukromoprávní subjekty mohou rozhodnout, zda svůj spor svěří k vyřešení / rozhodnutí veřejnému orgánu daného státu (civilnímu soudu) nebo rozhodcům jakožto soukromoprávním subjektům. Nad rámec kontroly základních předpokladů pro konání rozhodčího řízení a dodržení základních procesních pravidel ani při zohlednění jurisdikční teorie nedochází k omezení smluvní autonomie stran. Dle oponenta by mělo být zohledněno také to, že případná internacionalizace sporu stranami, jak o ní hovoří Kandidátka, má důsledky výlučně procesní a nikoli hmotněprávní (nezasahuje tedy jakkoli do předmětu sporu). Hranice smluvní volnosti stran by bylo možné spatřovat v případě, kdy by jednoznačným účelem dohody stran bylo obcházení těch předpisů jinak použitelného *lex arbitri* (zde zákona č. 216/1994 Sb.), od nichž by se jinak strany nemohly odchýlit, tj. ustanovení, která by bylo možné z kolizního hlediska kvalifikovat jako imperativní, případně by dokonce tvořily součást veřejného pořádku.

Proti omezení autonomie stran svědčí taktéž systematika zákona č. 216/1994 Sb. Za předpokladu, že by možnost volby místa rozhodčího řízení měla být omezena na situace vykazující objektivní mezinárodní prvek, měla by být taková úprava zařazena do ZMPS a nikoli do zákona č. 216/1994 Sb. V takovém případě není dán rozumný důvod, na jehož základě by tato úprava měla odkazovat na možnost volby stran tam, kde by měl zákonodárce v úmyslu tuto variantu omezit. Pominout nelze ani faktické důsledky takového kroku. I autoři, kteří se na možnost subjektivní internacionalizace dívají skepticky a dovozují, že mezinárodní prvek musí být dán objektivně, když možnost jeho vzniku na základě volby stran (tedy existence mezinárodního prvku subjektivní povahy) by ve svém důsledku mohla vést i k obcházení kontrolní funkce státu, připouští, že fakticky založení místa řízení ve státě jiném, než kde se nachází všechny relevantní prvky daného závazkového vztahu, nelze zabránit.²

(KONEC STRANY 9./)

---

² Srovnej Rozehnalová, N.; *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním styku*; 3. vydání; Praha; ASPI/Wolters Kluwer, 2013; s. 65.

III.2.2. Pravidla hospodářské soutěže jako součást veřejného pořádku (ordre public)

Oponent se nemůže nepozastavit nad problematikou, kterou Kandidátka v HP hojně akcentuje, nevyužila ovšem plný potenciál, který daná problematika skýtá. Problematika veřejného pořádku (ordre public) bývá obecně považována za značně konfliktní a hojně diskutovanou. Oponent se nikterak netají tím, že se ke koncepci evropského veřejného pořádku staví značně rezervovaně a má pochybnosti, zda existence tohoto institutu může obstát z logiky věci. Kandidátka se opakovaně³ vyslovuje pro maximálně restriktivní přístup k užívání výhrady veřejného pořádku a dovozuje, že napříč právními řády figurují základní právní zásady, jako například zákaz zneužití práv, zásada dobré víry, zásada *pacta sunt servanda* či zákaz diskriminace. Stejně tak je dle Kandidátky za součást veřejného pořádku pravidelně považován zákaz některých činností, například korupce, terorismu, genocidy, otroctví, pašování či obchodu s drogami apod. Lze tedy hovořit o tom, že užití výhrady veřejného pořádku je namístě jen tehdy, pokud by jinak mělo dojít k porušení nejzákladnější představy daného státu o morálce a spravedlnosti. V obecné rovině lze veřejný pořádek definovat jako soubor zásad společenského a státního zřízení, na nichž je nutné bez výhrady trvat při aplikaci norem cizího práva na základě kolizních norem či uznávání soudních rozhodnutí / rozhodčích nálezů.

Oponent nikterak nepopírá existenci určitých hodnot, které jsou sdíleny napříč jednotlivými členskými státy EU. Lze argumentovat, že vstupem do EU přebírá daná země hodnoty, které EU jako taková zastává, případně že sama EU by nepřipustila přistoupení státu, jehož hodnoty by se zásadním způsobem lišily od hodnot EU. I v tomto případě je ale nezbytné vycházet z toho, že uvedené konstatování dopadá na zcela zásadní a základní principy, na nichž určitá společnost stojí.

Oponent se nedomnívá, že normy týkající se věcných otázek práva hospodářské soutěže, kterou lze v tomto směru chápat jako regulaci hospodářské / podnikatelské činnosti subjektů na určitém území. Dle oponenta se daná úprava nedotýká a nelze ji chápat jako součást základu společenského zřízení všech států EU. Jestli již, tak lze snad hovořit o zásadách vymezených *zvenčí* (obsah tzv. evropského veřejného pořádku je definován ze strany EU, konkrétně rozhodovací činností SD EU) a sjednocujících standardy v jednotlivých členských státech. Oponent dlouhodobě zastává stanovisko, že pokud má veřejný pořádek prezentovat hodnoty, které jsou určitému společenství vlastní, nemůže se jednat o právní normy, o kterých někdo *zvenčí* prohlásí, že od nepaměti tvoří základ daného společenského zřízení. Již jen sama tato skutečnost existenci evropského veřejného pořádku minimálně zpochybňuje. Na příkladu rodinněprávní úpravy je navíc možné demonstrovat, že předpoklad automatické existence sdílených hodnot není vždy platný a ne vždy lze tedy o hodnotách, které jsou imanentní všem členským státům EU, hovořit.

Z tohoto pohledu je možné souhlasit s názorem, podle něhož tak, jak je ze strany SD EU vymezen, zakládá to pochybnosti o charakteru tohoto institutu. Tak, jak bývá evropský veřejný pořádek vymezován, blíží se spíše imperativním normám. Ostatně sama kandidátka

³ Dle oponenta zcela správně, což ale není pro hodnocení HP jakkoli relevantní, když úlohou oponenta není a nesmí v žádném případě být vyslovení souhlasu či nesouhlasu s odbornými závěry, k nimž kandidátka dospěla.

v HP opakovaně příslušné právní úpravě charakter imperativních norem přiznává, přičemž s tímto názorem se je možné ztotožnit. Stejně tak není pochyb o tom, že v některých případech může mezi imperativními normami a veřejným pořádkem docházet k překrývání, resp. některé z imperativních norem (jejich obsah) mohou současně tvořit součást veřejného pořádku. Ani tomuto závěru, k němuž Kandidátka v HP dochází, nelze po věcné stránce nic vytknout. Na druhou stranu je ale nezbytné vycházet z toho, že unijní úprava s oběma instituty pracuje samostatně a nelze je automaticky směšovat. V případě výhrady veřejného pořádku bývá vyloučeno použití konkrétního ustanovení, a to nikoliv ustanovení, které by bylo nějakým způsobem vymezeno / definováno, tedy nikoli na základě jeho obsahu, nýbrž k užití výhrady veřejného pořádku dochází na základě účinků, které by aplikace daného ustanovení v tom kterém konkrétním případě měla. I v tomto směru je například nutné výhradu veřejného pořádku odlišovat od imperativních norem, které je nezbytné aplikovat vždy, bez ohledu na důsledky jejich (ne)aplikace v konkrétním případě. Nelze tedy v tomto ohledu nevidět, že rozlišení mezi veřejným pořádkem a jejich funkcí a účinky a imperativními normami a jejich funkcí a účinky Kandidátka ne vždy striktně rozlišuje a toto rozlišení nelze považovat za důsledné.

Je to přitom sama kandidátka, která pro vymezení práva hospodářské soutěže jako součásti veřejného pořádku předkládá vysvětlení. S odkazem na rozhodnutí ve věci *Eco Swiss* kandidátka konstatuje (cit.):

[S]oudní dvůr tak v tomto případě použil nizozemské ustanovení o veřejném pořádku jako „nástroj“. Byl to jediný způsob, jak zajistit efektivní a jednotnou aplikaci unijního práva, aniž by Soudní dvůr zasáhl do procesního práva členského státu. To, že Soudní dvůr označil ustanovení článku 101 SFEU za součást veřejného pořádku, umožňuje soudům většiny členských států, aby se použitím tohoto ustanovení zabývali v rámci řízení o zrušení rozhodčího nálezu.

Jinými slovy, sama Kandidátka dospívá k závěru a vychází z toho, že dotčená úprava nebyla jako součást veřejného pořádku vymezena na základě přesvědčení SD EU o tom, že by se jednalo o základ společenského zřízení všech členských států. Jednalo se pouze o nástroj, jehož prostřednictvím měla být zajištěna aplikace dotčené úpravy v rozhodčím řízení. Kromě toho, že takový postup považuje oponent za stěžejní přijatelný, nepovažuje jej ani za důvodný. Soud jako by předjímal, že ze strany rozhodců nebude dotčená úprava *à priori* aplikována, zatímco v případě národních soudů je bez dalšího zajištěna její jednotná aplikace v souladu se zásadami stanovenými rozhodovací praxí SD EU. V tomto směru je nezbytné realisticky konstatovat, že ani možnost položení předběžné otázky nevyklučuje, že i příslušný národní soud vyhodnotí aplikaci unijních norem chybně a chybné rozhodnutí potvrdí. Není přitom důvod se domnívat, že by k těmto situacím docházelo v rozhodčím řízení o tolik častěji, aby to ospravedlňovalo uvedený účelový výklad ve věci *Eco Swiss*. Dané obavy by snad byly na místě, jestliže bychom vycházeli z teorie anacionálního rozhodčího řízení a jeho nevázaností rozhodným hmotným právem. Oponent ale nemá pocit, že by v praxi tento přístup převažoval. Jedná se navíc o otázky natolik zásadní, že si lze jen stěží představit, že by, byly-li by pro to dány předpoklady, dotčená strana na porušení pravidel hospodářské soutěže nepoukázala. To samo zajišťuje povinnost rozhodců se s danou problematikou v průběhu řízení vyrovnat.

III.2.3. Vliv zahájení insolvenčního řízení na rozhodčí smlouvu

Oponent na tomto místě opakovaně zdůrazňuje, že hodnocení HP není a nemůže být jakkoli činěno s ohledem na souhlas či nesouhlas oponenta s názorem vysloveným kandidátkou. Níže uvedené nechť tedy představuje a je chápáno jako jakýsi základ pro diskuzi nad prací, která může být z vědeckého hlediska zajímavá a přínosná. Oponent plně respektuje názor kandidátky, podle níž se čl. 18 Nařízení 2015/848 použije i ve vztahu k posouzení vlivů zahájeného insolvenčního řízení na rozhodčí smlouvy uzavřené dlužníkem / úpadcem. Oponent nepovažuje za nezbytné opakovat argumenty, které již zmiňuje Kandidátka a s nimiž se vypořádává.

Jsou zde ale též další důvody, které je při výkladu dotčené úpravy nutné zohlednit, a to dokonce důvody, které se výsostně váží k tématu *HP* a veřejnému zájmu, které s sebou zahájení insolvenčního řízení nese. Dle oponenta je totiž nezbytné zohlednit i to, že v případě čl. 18 Nařízení 2015/848 se jedná o úpravu, která se týká dvou samostatných druhů řízení (tj. před civilními národními soudy a rozhodci), z nichž každé vychází z jiných doktrinárních základů. Problematické je tedy již jen samotné obsažení obou těchto řízení do jediného ustanovení. Úprava čl. 18 Nařízení 2015/848 má opodstatnění v civilním řízení, jehož úprava a mnohdy i zásady se v jednotlivých členských zemích EU liší a které je předmětem svrchovaných národních úprav. Jestliže by byly soudy nuceny na již zahájená řízení aplikovat úpravu jiného/cizího právního řádu, znamenalo by to v konečném důsledku nepřípustné narušení nezávislosti a suverenity. Volba práva členského státu, v němž se dotčené řízení koná, jakožto práva rozhodného pro stanovení účinků insolvenčního řízení, má tak při zohlednění státní suverenity minimálně určitou logiku.

Dané omezení se ale neuplatní v případě rozhodčího řízení, kde není při stanovení kolizního pravidla nezbytné jakkoli zohledňovat státní svrchovanost a respekt k národní úpravě státu, kde řízení probíhá. Vycházíme z axiomu, na který upozorňuje i sama Kandidátka, totiž že v insolvenčním řízení se nejedná o uspokojení individuálních zájmů konkrétního dlužníka, nýbrž jeho účelem je maximalizovat hodnotu majetku dlužníka / úpadce a zajistit rovné zacházení s jeho věřiteli. Tohoto cíle lze nejlépe dosáhnout v případě, kdy účinky insolvenčního řízení budou v maximální možné míře totožné pro všechny věřitele. Návaznost na *lex fori concursus* dle čl. 7 odst. 2 písm. e) Nařízení 2015/848 je tedy i v souladu s výše popsanými principy insolvenčního řízení, mezi jehož cíle zjevně nepatří záměr, kdy by každou z rozhodčích smluv uzavřených dlužníkem stíhal rozdílný osud v závislosti na zvoleném místě konání rozhodčího řízení. Daná otázka se samozřejmě také dotýká procesní ekonomie, kdy i pro insolvenčního správce by znamenalo značnou zátěž a náklady, jestliže by musel každou jednotlivou smlouvu posuzovat za použití cizího práva individuálně a stejně tak by s každým jednotlivým smluvním partnerem musel individuálně řešit důsledky takového posouzení pro další osud smlouvy.

Jestliže bylo ze strany oponenta v Kandidátkou citované publikaci odkazováno na skutečnost, že *lex fori arbitri* není právním řádem, který by byl na rozhodčí smlouvu automaticky použitelný a že *lex fori arbitri* jako nutné právo rozhodné pro podmínky a průběh rozhodčího řízení je nutné striktně odlišovat od práva rozhodného pro rozhodčí smlouvu a oba tyto právní řády samozřejmě následně odlišovat od hmotného práva dopadajícího na závazkový vztah

stran (*lex causae*), nemělo tím být jakkoli implikováno, že ve vztahu k *lex fori concursus* takové kvalifikované spojení existuje. Oproti *lex fori arbitri* dává použití *lex fori concursus* větší smysl z pohledu principů a veřejných zájmů spojených s insolvenčním řízením.

Zohlednit je zapotřebí i princip, na jehož základě je v mezinárodním rozhodčím řízení zapotřebí v maximální možné míře respektovat smluvní autonomii stran s co nejširším výkladem ve prospěch zachování arbitrability. Výsledkem jsou úpravy, na jejichž základě je pro doložení arbitrability dostatečné, je-li rozhodčí smlouva platná alespoň na základě jednoho z v úvahu připadajících právních řádů.⁴ V takovém případě platí, že je-li rozhodčí smlouva dle pro ni rozhodného práva neplatná či neúčinná, neznamená to, že by na jejím základě nebylo možné rozhodčí řízení konat. Plně postačuje, aby rozhodčí smlouva splňovala kritéria kladená na ni daným (zde švýcarským) právem. Jinými slovy, pokud by mělo být dovozováno, že úprava čl. 18 Nařízení 2015/848 a v ní obsažené kolizní kritérium se uplatní taktéž na posouzení platnosti rozhodčí smlouvy, jednalo by se o úpravu do určité míry obsoletní. Právní úpravy *lex arbitri* států s rozvinutou tradicí rozhodčího řízení naopak počítají s tím, že platnost rozhodčí smlouvy může být ovlivněna dalšími vlivy a mají zajištěný vlastní mechanismus umožňující zachování platnosti rozhodčí smlouvy dle kritérií *lex fori arbitri*.

III.2.4. Tzv. rozhodčí nabídka

Na straně 64 HP kandidátka odkazuje na specifickou problematiku rozhodčího řízení k vynucení závazků dle článku 9 nařízení 1/2003 nebo závazků dle nařízení Rady (ES) č. 139/2004 ze dne 20. ledna 2004 o kontrole spojování podniků. V této souvislosti konstatuje, že nedochází k uzavření rozhodčí smlouvy v tradičním smyslu. Součástí závazku, který je včleněn do rozhodnutí Komise, je *erga omnes* nabídka k rozhodčímu řízení, kterou po vzniku sporu může akceptovat třetí osobou, jež se cítí dotčena porušením závazku.

V kontextu České republiky odkazuje oponent na rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. prosince 2013, sp. zn. 23 Cdo 3895/2011, který se týkal možnosti řešení sporů ohledně národní domény prvního řádu „.cz“, které byly také vedeny na základě nabídky k rozhodčímu řízení. Byly vysloveny závěry, podle nichž veřejná rozhodčí nabídka obsažená v odpovídající úpravě registrátora domén nepředstavuje postup, na jehož základě by mohla být mezi držitelem doménového jména a třetí osobou, cítící se dotčenou registrací domény, uzavřena rozhodčí smlouva. Bylo dovozeno, že tato rozhodčí nabídka představuje jednostranný neadresovaný úkon, ze kterého nevyplývá objektivní určitelnost třetí osoby, která je nezbytná pro to, aby se jí třetí taková osoba mohla dovolávat. Skutečnost, že se kdokoli může cítit dotčen na svých právech, a proto podá žalobu k příslušné rozhodčí instituci, takovou objektivní určitelnost dle Nejvyššího soudu ČR nepředstavuje. Z tohoto hlediska považuje oponent za možný námět k diskuzi nad HP posouzení toho, zda a do jaké míry se citované rozhodnutí uplatní také na situaci, na niž odkazuje Kandidátka.

---

⁴ Viz čl. 178 odst. 2 švýcarského zákona o mezinárodním právu soukromém.

IV. Formální zpracování *HP*

IV.1. Způsob zpracování a přehlednost

Předložená *HP* je členěna přehledně a logicky a toto členění plně odpovídá cílům práce a formálně, tak jak byla předložena, vyhovuje *HP* z výše uvedených hledisek požadavkům kladeným na vědecké práce tohoto typu. Jak oponent již uvedl, osobně považuje za odpovídající (přiměřenou) taktéž strukturu *HP* a výběr témat, která kandidátka do své práce začlenila, včetně vymezení relativní váhy, která je jednotlivým tématům v práci věnována. V tomto směru považuje oponent *HP* za vcelku vyváženou. Tím samozřejmě nelze říci, že si oponent nedovede představit i jiné pojetí. Tak tomu bude z podstaty vždy, a pokud jsou činěny jakékoli komentáře v tomto směru, je nezbytné vycházet z jejich výsostně subjektivní povahy. Subjektivní proto, že u práce, jejíž předmět je široce vymezen, musí již z logiky věci docházet ke střetům ohledně toho, co kterému konkrétnímu čtenáři v práci chybí nebo naopak přebývá. Obsah a struktura práce náleží výhradně do autorské licence Kandidátky. To samozřejmě nelze vykládat tak, že by se Kandidátka (právě u vědecké práce tohoto typu) neměla snažit, aby *HP* pokryla veškeré zásadní otázky zvoleného tématu a naopak se nezabývala otázkami nesouvisejícími. Tohoto cíle se ale dle oponenta Kandidátce dosáhnout podařilo.

Při vyslovení tohoto závěru je oponent toho názoru, že jakákoli další konstatování by již byla nadbytečná a pouze by se jednalo o vyjádření jeho osobních preferencí. V případě, kdy nejsou zjištěny jakékoli zásadní vady struktury, nemá zdůrazňování představy oponenta v tomto směru opodstatnění. Taková konstatování činí oponent pouze tehdy, jestliže i při zohlednění zmiňované autorské licence autora (zde Kandidátky) jsou do práce zařazena témata, která ji neúměrně rozšiřují a s předmětem práce souvisí jen okrajově nebo vůbec nebo naopak nejsou rozebrány aspekty předmětu práce, které jsou pro jeho pochopení zásadní. Oponent nikterak nezastírá, že takovéto výtky činí ve vztahu ke kvalifikačním a odborným pracím zpracovávaným na českých školách nikoli výjimečně, a to i při vědomí toho, že se mnohdy jedná o úzus při psaní českých kvalifikačních prací a dané nedostatky tak lze Kandidátce jen těžko klást k tíži.

Skutečnost, že se oponent komentáře v tomto konkrétním případě zdržel, je tak nutné vykládat jako vyjádření určitého ztotožnění se se strukturou zvolenou kandidátkou, jakož i s jejím zpracováním, což je ve výše uvedeném kontextu nutné vykládat jako pozitivum práce a doklad o předpokladech Kandidátky pro samostatnou vědeckou práci. Nadto je nutno zdůraznit, že práce je podaná i z formálního hlediska způsobem, který svědčí o pedagogických zkušenostech Kandidátky, když *HP* je sice vysoce vědecky odbornou prací, současně je však materie co do obsahu i formy podána způsobem, který umožňuje její plné pochopení osobám, které se této materii nevěnují v takovém rozsahu, či nemají dostatečné zkušenosti v oboru. To je dokonce zásadní pro to, že *HP* je podkladem pro habilitaci, tedy pro získání pedagogické kvalifikace.

(KONEC STRANY 14./)

IV.2. Dílčí formální nedostatky

Pokud jde o další formální náležitosti *HP*, nelze zastírat, že práce vykazuje v tomto směru jisté nedostatky (být někdy třeba i zanedbatelné), které ve svém součtu kvalitu předložené práce poněkud snižují. Formální zpracování práce tvoří nedílnou součást práce a rovněž na jeho základě si čtenáři činí představu o odborných a autorských kvalitách Kandidátky. Oponent proto nemůže tento faktor zcela ignorovat. Oponent nemůže hodnotit formální stránku *HP* jako bezchybnou, natož jako bezvadnou. Současně je ale nezbytné konstatovat, že formální nedostatky se v *HP* objevují v rozsahu, který nikterak nepřesahuje *obvyklou* (v rozsahu, v němž lze o obvyklosti hovořit) mez. Dokonce lze v tomto směru dospět k závěru, že v *HP* se těchto lapsů objevuje spíše méně. Kromě toho je potřebné zohlednit, že u prací tohoto typu se autoři ani při veškeré snaze a opakovaných korekturách určitému minimu formálních nedostatků nevyhnou.

Stejně tak je potřebné upozornit, že dle názoru oponenta se v případě naprosté většiny z vytykánych formálních nedostatků (tak jak budou níže alespoň stručně naznačeny) jedná spíše o přehlédnutí / písarské chyby. Valnou většinu z nich je přitom možné přičíst nedůslednosti při finalizaci formální stránky práce. Z tohoto hlediska měla Kandidátka nepochybně provést ještě sekundární korektury. Oponent považuje tuto skutečnost o to více za nešťastnou, když jsou to právě takovéto formální lapsy, které často degradují jinak po věcné / odborné stránce kvalitní práci. Oponent si je plně vědom, že právě v případě *HP* není účelem hodnocení oponenta podávat výčet písarských chyb a jiných formálních opomenutí a za jiných okolností – pokud by se v práci objevovaly ve zcela minimálním a tedy nižším rozsahu, v jakém byly zjištěny – bylo by tuto část hodnocení možno uzavřít konstatováním, že se Kandidátovi nepodařilo vyhnout se zcela drobným formálním pochybením, tato se však pohybují v přijatelném rámci a nemají vliv na kvalitu a hodnocení práce. Jak bylo uvedeno, zjištěné formální nedostatky se sice pohybují v nižším než obvyklém počtu, i přesto považuje oponent za vhodné (potřebné) alespoň na některé z nich poukázat.

Přestože oponent považuje za vhodné na některá formální pochybení poukázat, zdůrazňuje, že dle jeho názoru nelze z těchto pochybení vyvozovat zásadní závěry, pokud jde o hodnocení samotné *HP*. Kiž vůbec je pak nelze chápat jako nedostatek předpokladů Kandidátky pro vědeckou a pedagogickou činnost. Ty již Kandidátka prokázala v rámci předchozích stupňů vědecké přípravy. Oponent je přesvědčen, že habilitační řízení by nemělo sloužit k ověřování toho, nebo dokonce výlučně toho, zda je Kandidátka schopna dodržovat standardy vědeckých prací, pracovat se zkratkami, citačními normami atd. To považuje oponent u tohoto stupně vědecké průpravy za samozřejmé. Oponent nemá v tomto směru žádné pochyby a příkládá veškeré formální nedostatky toliko nedostatečné pečlivosti kandidátky, ať již způsobené čímkoliv. Přípomínky učiněné v tomto směru k formálnímu zpracování práce by měly Kandidátce sloužit spíše jako jakési upozornění pro její další vědeckou práci, při níž se běžně vyžaduje dodržování určitých standardů, přičemž s tímto požadavkem bude Kandidátka v budoucnosti opakovaně konfrontována, jak ostatně ví ona sama nejlépe.

Pokud jde o konkrétní zjištěné nedostatky, lze začít vymezením seznamu zkratk. Oponent predestirá, že nebyla zjištěna žádná zásadní pochybení a lze hovořit o formálních nedostacích a nejednotnosti spojených s nedostatečnou pozorností, kterou Kandidátka této části práce

věnovala. Za marginální lze v tomto směru považovat například absenci definice SES (v textu použito str. 205). Totéž platí třeba o vynechání odkazu na sbírku zákonů (resp. sbírku mezinárodních smluv) při definici trestního zákoníku nebo sdělení Ministerstva zahraničních věcí o přistoupení České republiky k Římské úmluvě. Jako nesystematické se naopak jeví zařazení *Rozhodnutí Eco Swiss* jako samostatné zkratky, když jinak jsou v textu citovaná soudní rozhodnutí průběžně dostatečným způsobem identifikována.

Zůstaneme-li u seznamu zkratk, oponent je přesvědčen o dostatečných jazykových schopnostech Kandidátky a její schopnosti pracovat s cizím textem – což ostatně nejlépe a bez jakýchkoli pochybností dokládá i samotná *HP*. Při zohlednění těchto předpokladů Kandidátky by oponent očekával poněkud větší citlivost a důslednost při řešení některých otázek. Tento závěr je činěn i při vědomí toho, že v oblasti terminologické lze nepochybně vést řadu polemik a nelze přehlédnout jednu z hlavních bolestí českého prostředí, totiž někdy až nepochopitelnou jazykovou nevyrovnanost a nesjednocenost. Není například zřejmé, z jakého důvodu kandidátka v některých případech přistupuje k překladu do českého jazyka (ICC, SCC), v jiných případech tak nečiní (IBA, ILA). V případě zahraničních úprav si oponent pouze dovolí poznámku, že odpovídající předpisy mají své formální označení - například u rakouského ZPO se jedná o RGBI. Nr. 113/1895. Způsob, jakým Kandidátka cituje, by tedy odpovídal tomu, pokud by (například) ke zkratce OZ uvedla pouze občanský zákoník bez jakékoli bližší specifikace. Jestliže má přehled zkratk sloužit také pro lepší orientaci a jako informační servis pro čtenáře, působí poněkud nevhodně vymezení citovaných předpisů způsobem: Zivilprozessordnung, Německo – německý ZPO či Code de Procédure Civile, Francie – francouzský CPC. Pro čtenáře, který se s těmito předpisy doposud nesetkal, či neseťká se s nimi pravidelně, takovéto vymezení neposkytne žádné bližší informace.

Objevují se i místa, kde kandidátka při odkazu na právní předpis odkazuje toliko na jeho odpovídající ustanovení, aniž by bylo zřejmé (byť z kontextu to v mnoha případech lze odvodit) o jaký předpis se jedná. Namátkou oponent odkazuje na druhý odstavec na str. 89.⁵ V textu lze i přes jeho obecně vyhovující stylistickou úroveň zjistit, že se kandidátka nevyhnula některým formulačním nepřesnostem. Jako příklad lze uvést třetí odstavec na str. 149, kde kandidátka uvádí (cit.): *[Č]eská právní úprava v § 19 odst. 3 výslovně zakotvuje, že rozhodčí řízení je vždy neveřejné. Toto ustanovení je kogentní. To však nevylučuje možnost účasti konkrétních třetích osob. Ta však podléhá souhlasu stran a rozhodců.* Samozřejmě oponent chápe, co se Kandidátka snažila sdělit. Označení určitého ustanovení jako kogentního s tím, že v případě potřeby se od něj rozhodci a strany na základě konsensu mohou odchýlit, považuje oponent za minimálně nevhodné a nepřesné. Obdobně lze odkázat na str. 43 (druhý odstavec) – cit.: *[N]ěkteří autoři zastávají názor, že standard v rozhodčím řízení by měl mít nižší než před soudy.*

V neposlední řadě oponent jen podotýká, že Kandidátka přechází průběžně od *ich* formy do třetí osoby (autorka hodnotí – str. 199, autorka se detailně věnovala - poznámka pod čarou č. 372 na str. 87, autorka se touto otázkou zabývala - poznámka pod čarou č. 266 na str. 67), což působí při četbě rušivě a zasahuje do koncepce práce.

⁵ Cit.: Ustanovení článku 178 odst. 2 je alternativní kolizní normou.

Oponent si je vědom, že výše uvedený demonstrativní výčet se může jevit jako extenzivní. Posouzení relevance daných formálních nedostatků je ale nezbytné provádět v kontextu celé práce, zejména její odborné stránky, kterou oponent hodnotí kladně. V tomto směru by měl být tento posudek pro Kandidátku i jakýmsi druhem varování a poučení do budoucna s tím, že se Kandidátka nepochybně v rámci své vědecké kariéry setká i do budoucna se situacemi, kdy budou na formální úpravu jejích vědeckých výstupů kladeny stejně vysoké nároky, jako na stránku odbornou.

IV.3. Literatura a prameny, poznámkový aparát

Kandidátka pracuje s dostatečným a kvalitním penzmem literatury, což lze hodnotit pozitivně. Kladně je nutné hodnotit i skutečnost, že se Kandidátka snaží k citovanému názoru vyjádřit a uvádět opačný názor v literatuře zastávaný a u řady problémů v dané souvislosti notoricky známý. Právě uvedené dle oponenta svědčí o tom, že Kandidátka věnovala také výběru použité literatury značnou pozornost. Co se týče tuzemské literatury, lze konstatovat, že byly pokryty základní prameny.

Pokud jde o literaturu zahraniční, i přes značné, a jak oponent zdůrazňuje, dostatečné penzum, lze teoreticky argumentovat, že Kandidátka mohla čerpat z širšího spektra literatury, resp. že některé ze zásadních pramenů významných autorů byly opomenuty. Jestliže je takový názor vysloven, je ale současně nutné konstatovat, že s ohledem na rozsah existující (zejména zahraniční) literatury je fakticky nemožné postihnout všechny v úvahu přicházející prameny a opět se do značné míry jedná o rozhodnutí Kandidátky, s jakými prameny bude pracovat – za předpokladu že nebude opomenut žádný ze zásadních pramenů. To neznamená, že by v tomto ohledu nebylo možné činit k práci vůbec žádné námitky, když například v poznámkách pod čarou č. 3 a č. 4 na str. 13 je ve vztahu k vymezení veřejného zájmu jako protikladu zájmů individuálních odkazováno výhradně na českou literaturu, přičemž s ohledem na kontext a komparativní přesah práce by právě na tomto místě bylo vhodné odkázat i na autory zahraniční.

Z hlediska HP je dále důležitá práce s prameny, kterou lze označit za velmi dobrou. Tento z formálního hlediska pozitivní prvek má pak zcela jistě svůj obraz i v obsahu práce samotné. Zdroje jsou průběžně citovány a citace jsou prováděny v souladu s odpovídajícími požadavky. Na tomto místě musí oponent podotknout, že zejména tuto skutečnost nelze považovat v českém prostředí u kvalifikačních prací za automatickou.

Oponent vychází z toho, že *HP* bude podrobena standardní a automatické kontrole co do novosti práce, jak je dnes na vysokoškolských pedagogických pracovištích nejen běžné, ale také správné. Jak bylo uvedeno, oponent prováděl jen námtkovou kontrolu, a to zejména pokud jde o prameny a literaturu, z níž kandidátka vycházela a kterou má oponent ve většině případů k dispozici ve svém archívu a vlastním knihovním fondu. V tomto ohledu a při této výlučně námtkové kontrole oponent nezjistil nic, co by jen mohlo upozorňovat na riziko případného *plagiátorství*, či dokonce jen nedostatečnosti citací. Ve všech takto kontrolovaných případech se jednalo o citace přesné a dostatečné, plně umožňující identifikaci textu. Z tohoto pohledu tak na straně oponenta nevznikly v rámci jeho vlastních možností kontroly práce z daného hlediska pochybnosti o plném dodržení odpovídajících

standardů, jakož i etiky zpracování odborných, kvalifikačních, vědeckých a pedagogických prací. Oponent však zdůrazňuje, že šlo o kontrolu výlučně namátkovou.

Pokud jde o práci s judikaturou, je nutné konstatovat, že je s ní pracováno v rozsahu, který lze hodnotit maximálně jako průměrný. Judikatura v případech, kdy na ni Kandidátka odkazuje, slouží ve své většině zejména k potvrzení zcela zásadních doktrinálních principů, s nimiž Kandidátka pracuje. V tomto směru Kandidátka pracuje s judikaturou jako s pramenem sloužícím ke confirmaci teoretických závěrů, k nimž Kandidátka dospěla. Stejně tak se jedná o potvrzení závěrů týkajících se postupu v jednotlivých zemích provedených na základě analýzy normativních pramenů a dostupných doktrín. Kandidátka jako by do určité míry rezignovala na přístup, kdy je judikatura naopak zdrojem pro teoretické závěry. Právě tento přístup by navíc poskytoval Kandidátce podstatně větší prostor a volnost a judikaturu by zde bylo nutné chápat skutečně jako pramen, který lze (velmi zjednodušeně) *sbírat* a *vyhodnotit* jako celek.

Spektrum existujících rozhodnutí, z nichž by teoreticky bylo možné čerpat, je nepochybně širší, než z něhož Kandidátka vycházela. Poté je ale nezbytné položit si otázku, zda je s odkazem na téma a cíle práce oprávněné očekávat a klást na Kandidátku požadavek rozboru relevantní a reprezentativní části dostupné judikatury. Oponent je toho názoru, že přestože si lze větší průřez judikaturou představit, nelze absenci jejího většího rozsahu hodnotit *à priori* negativně. Jak Kandidátka správně a opakovaně v *HP* upozorňuje, řešení konkrétních situací závisí na specifické národní úpravě. Jako příklady lze uvést vymezení účinků zahájení insolvenčního řízení, stanovení, zda a za jakých podmínek jsou subjekty odlišné od orgánů činných v trestním řízení oprávněné posuzovat, zda došlo ke spáchání trestného činu, včetně vymezení takových subjektů. Stejně tak bývá v národních úpravách individuálně vymezen rozsah oznamovací povinnosti apod. Je tedy zřejmé, že v jednotlivých státech se budou rozhodnutí lišit, a to i tam, kde národní soudy budou vycházet z totožných principů. Podrobnější rozbor judikatury by tedy jen těžko mohl, kromě seznámení čtenářů s úpravou v jednotlivých zemích, sloužit jako základ pro obecné doktrinální závěry, resp. nelze očekávat, že to bude právě judikatura, která povede zásadním způsobem k posunu doktríny.

Současně oponent považuje za potřebné vyzdvihnout kladné stránky práce s judikaturou. Tam, kde k ní přistoupila, se Kandidátka vesměs nespokojuje se stručným odkazem na hlavní závěry učiněné soudem, ale dochází z její strany k detailní analýze argumentace soudu (v případě odkazů na rozhodovací praxi SD EU taktéž stanovisek generálního advokáta) a jejího zasazení do doktrinálního rámce. Takto detailní rozbor menšího množství rozhodnutí vychází dle oponenta lépe vstříc potřebám práce a umožňuje preciznější vyprofilování závěrů.

Za daných okolností považuje oponent nižší důraz, který je v *HP* na judikaturu kladen, za něco, co vyplývá ze struktury a zaměření práce a nepovažuje tuto skutečnost primárně za jakékoli negativum *HP*. Navíc je nutné konstatovat, že tam, kde se na judikaturu odkazuje, činí tak kandidátka konzistentně a odkazuje na judikaturu jak tuzemskou, tak unijní či zahraniční.

(KONEC STRANY 18./)

V. Závěry

Habilitační práce JUDr. Kláry Drličkové, Ph.D. „Role veřejného zájmu v mezinárodní obchodní arbitráži“ splňuje požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru Mezinárodní právo soukromé.

V.1. Hodnotící kritéria

Oponent se snažil v maximální míře zohlednit všechna kritéria, která jsou obvyklá pro posuzování prací vědeckého a vědecko-pedagogického typu a pro posuzování prací, které jsou výsledkem kvalifikovaného vědeckého vzdělávání a následného vědeckého působení v České republice. Zároveň se oponent snažil v maximální míře zohlednit skutečnost, že habilitační práce má a musí být též výsledkem dostatečného a dlouhodobého působení Kandidátky na pozici vysokoškolského pedagoga. Současně se oponent snažil striktně držet především kritérií, která stanoví obecně závazná právní úprava a v jejím rámci interní použitelný normativní rámec pro tento typ vědecko-pedagogické aprobace na Právnické fakultě Masarykovy Univerzity v Brně.

Pokud jde o **hodnocení obsahové a formální stránky samotné práce** v rámci výše uvedeného normativního hodnotícího základu, musel oponent **přijmout nejprve odpovídající katalog hodnotících kritérií**. Ta jsou dle názoru oponenta následující, přičemž uvedené pořadí lze považovat též přibližně za pomyslné hodnotové kritérium v rámci **hodnotících hledisek, které oponent jednotlivým požadavkům přiřádal a těmto také přiřadil**:

- Typ vědeckého a pedagogického působení Kandidátky a absolvovaná průprava.
- Očekávané podání materie a výsledky, které musí být jednoznačně v souladu s typem průpravy a vědeckou a pedagogickou praxí Kandidátky a musí v dostatečné míře osvědčovat a prokazovat, že Kandidátka prokazuje schopnost pracovat s odbornou materií vědeckým způsobem na velmi vysoké úrovni.
- Obsahové podchycení textu.
- Stanovení cílů v rámci zadaného tématu, tj. vymezení obsahového rámce v rámci stanoveného tématu.
- Formální vymezení osnovy a struktury práce.
- Navazující vymezení vědeckých, resp. odborných metod a jejich pochopení, aplikace a využití.
- Odborné zpracování tématu ve smyslu podání materie, její analytické zpracování za pomoci stanovené metodologie, vyjádření dílčích a celkových závěrů.
- Vzájemná interakce cílů a závěrů.

Určitým způsobem je na každém stupni těchto hodnotících kritérií, jak jsou tato výše uvedena, odrazem každého z nich i jeho formální vyjádření v *HP*, tj. **forma (formální stránka) práce**.

Kromě toho lze za **doplňující kritéria** považovat takové hodnotící prvky, jako jsou například jazyková úroveň zpracování, členění textu, výstižnost volených výrazů mimo odbornou terminologii, která je dle názoru oponenta součástí obsahového hodnocení.

V.2. Způsob hodnocení podle jednotlivých kritérií

Oponent má možnost buď jednotlivé body hodnotit samostatně, nebo se pokusit o hodnocení komplexní, které bude způsobilé poskytnout společně odpověď na všechny uvedené body hodnotícího postupu. Oponent záměrně volí druhý z těchto způsobů, který se jen zdánlivě může jevit jako poněkud alibistický a méně konkrétní. Opak je však pravdou.

Právo, resp. právní věda je dle názoru oponenta typicky vědou, v níž je často nutno takový přístup zvolit proto, že hranice mezi jednotlivými hodnotícími kritérii je velmi tenká, latentní a bohužel mnohdy subjektivní. Ačkoli rovněž právo a právní věda má své logické zákonitosti, exaktní možnost vyjádření hodnotících kritérií ve smyslu matematickém či jinak typicky přírodovědném, je téměř nemožná. Na druhou stranu si byl oponent plně vědom subjektivity každého takového hodnocení. V tomto směru může oponent pouze ubezpečit a prohlásit, že se snažil o maximálně objektivní podchycení svého pohledu na *HP* a nelze zřejmě poskytnout jinou záruku takového *pokusy o maximální objektivitu*, než osobní ujištění oponenta.

V.3. Premisy hodnocení

Oponent především zdůrazňuje, že celou *HP* je nutno hodnotit **z hlediska následujících premis:**

- Jedná se o materii, která je v České republice z vědeckého hlediska ne zcela pojednána, resp. jedná se o materii, kde sice jistě nelze hovořit o absenci doktrinálního a koncepčního základu, přesto je však nutné opakovaně poukázat na relativně omezený okruh osob, které se této materii podrobně věnují. Zvláště pokud jde o instituty, jakými jsou imperativní normy a veřejný pořádek, nelze nevidět nedostatečné obsahové vyjádření existujících teoretických koncepcí, jež chybí jak v teorii, tak zejména v soudní praxi. Co se týče návaznosti rozhodčího řízení na odvětví jako je trestní právo a do určité míry také právo hospodářské soutěže, v tomto případě se jedná o materii zpracovanou v České republice ještě méně, a to zejména s ohledem na skutečnost, že jsou povětšinou zpracovávány práce striktně v rámci daného oboru. Multioborové publikace, resp. publikace zkoumající témata vyžadující znalost doktrinálních východisek více oborů se v českém prostředí objevují spíše výjimečně. I z tohoto pohledu je nezbytné předkládanou práci hodnotit kladně, když kandidátka prokázala schopnost vědecké práce ve více oborech, včetně multioborového propojení a prezentace zjištěných výsledků.

Závěr o omezeném zpracování v rámci akademické sféry v České republice přitom platí o to více ve vztahu ke koncepci, kterou Kandidátka pro svou práci zvolila. Problematika zohlednění veřejnoprávní úpravy a její vliv na rozhodčí řízení je v České republice většinou pojednávána z praktického hlediska v rámci komentářů k právním předpisům upravujícím rozhodčí řízení, případně se objevují práce vztahujícího se ke konkrétnímu druhu veřejných zájmů (imperativní normy, výhrada veřejného pořádku), avšak bez zobecňujícího přesahu týkajícího se veřejnoprávní úpravy jako celku. Do určité míry lze odpovídající vědecké

závěry nalézt v rámci (rozsáhlejších) obecných pojednání / monografií týkajících se rozhodčího řízení – byť opět s omezením, že i tyto jsou zpracovávány velmi úzkou skupinou osob. I z tohoto pohledu je potřebné HP hodnotit kladně. Výše uvedené ovšem neznámá, že by bylo možno jakkoli požadavky kladené na práci tohoto typu minimalizovat. Toto opět platí zejména tehdy, jestliže se Kandidátka může opřít o široký zahraniční teoretický i praktický základ, kde je předmětná problematika na vědecké úrovni zpracována v nesrovnatelně širším rozsahu, než je tomu v tuzemsku. Při tomto stupni vědecké kvalifikace je již nezbytné práci se zahraničnímu materiálu považovat za zcela automatickou. Požadavky na habilitační práce nemohou být odlišné s odkazem na nedostatečnou domácí základnu. Naopak od Kandidátky se při tomto stupni vědecké průpravy očekává, že to bude právě ona, která bude pomáhat onu pomyslnou odbornou základnu vytvářet.

Na práci je tedy nutné sice na jednu stranu pohlížet tak, že přestože není předmětné téma v tuzemsku neznámé, přeci jen se Kandidátka snaží přispět k vytvoření dostatečné tuzemské odborné a vědecké základny a rozšiřuje obzory právním teoretikům i praktikům k bádání či aplikaci právních schémat, jež mají své kořeny v – pro mnohé stále cizím – mezinárodním prostředí, přičemž poskytuje pro tuzemské právníky široké pole a vymezuje aspekty dané problematiky k úvahám a odborným diskusím, které mohou v ideálním případě vést k jiným (novým) úhlům nazírání na tuto dynamickou oblast práva. Ostatně je to právě tato dynamičnost a představení nových trendů vztahujících se k prolínání veřejného práva a rozhodčího řízení, které byly impulsem ke zpracování této *HP*. Oponent oceňuje, že se Kandidátka pokusila o zpřístupnění této problematiky a existujících mezinárodních standardů české odborné veřejnosti, která vychází spíše z tuzemské úpravy. Lze konstatovat, že Kandidátce se navíc podařilo tento cíl splnit a *HP* lze považovat za určitý základ, který může tuzemská odborná sféra využít pro další odborné diskuze.

Nelze pominout ani přínos *HP* pro praxi, když Kandidátka se podrobně zabývala srovnáním rozhodovací praxe v různých zemích. Stejně tak si oponent umí představit využití *HP* také jako podklad při přípravě studijních materiálů pro výuku mezinárodního práva soukromého. Oponent vychází z toho, že seznámení se s teoretickými východisky a kontextem jakéhokoli právního instrumentu vede k jeho hlubšímu pochopení, resp. k lepšímu pochopení jeho účelu, a tím i k jeho kvalitnější aplikaci v praxi. Lze konstatovat, že předložená *HP* výše uvedené požadavky naplňuje.

- Téma je možno považovat za zásadní. Jak bylo uvedeno, problematika postavení rozhodčího řízení v rámci jednotlivých národních právních řádů včetně diskuzí o tom, zda a do jaké míry je i nadále možné aplikovat doktrinní východiska, která jsou s rozhodčím řízením dlouhodobě spojena, je aktuální prakticky ve všech státech. Stejně tak nárůst regulačních tendencí je něčím, co je nutné považovat za neoddiskutovatelné. Dnešní globalizovaný svět s sebou navíc přináší nárůst situací, kdy jsou spory vzniklé z nich řešeny prostřednictvím mezinárodního rozhodčího řízení. Jde o téma zpracovávané v rámci mezinárodního práva soukromého, přesto je však ovlivněno průřezově a mezioborově. Zpracování je postaveno primárně na zkoumání standardů a principů aplikovaných v mezinárodní praxi, s komparatistickým zohledněním principů a úpravy platných v různých státech, jakož i ujiní úpravy a jejich proměně v průběhu času. Samotné téma se prolíná jak sférou soukromoprávní, tak i sférou veřejnoprávní, když na jejich kontrastu a vzájemné

interakci je *HP* postavena. Některé závěry jsou dále založeny na analýze práva trestního a práva hospodářské soutěže. Jsou tedy pokryty veškeré možné kombinace, jež moderní úprava skýtá. Jde tedy o průnik veřejnoprávních i soukromoprávních aspektů, z pohledu metodologického jde o průnik problematiky definice obsahu, autonomního výkladu, výkladu normativního i výkladu podle účelu. Z tohoto pohledu lze považovat danou problematiku nejen z hlediska metodologického ale i tématem zadání, jež je poměrně komplikované a vzhledem ke své šíři těžce uchopitelné, za náročné, neboť nabízí nepřehlednou plejádu otázek zahrnujících mnoho aspektů práva, které pouze akcentují zmiňovanou náročnost a hloubku tématu.

- Současně jde o problematiku se značnými nejen teoretickými, ale zejména také praktickými dopady.
- Právě v důsledku ne zcela tuzemské základny ve smyslu právně teoretických, hlavně ale právně praktických východisek se zadání jeví poměrně široké. Oponent však akcentuje zejména přínos pro právní praxi, jakož i pro výuku mezinárodního práva soukromého, potažmo v jejím rámci mezinárodního rozhodčího řízení. Kandidátka takto široké zadání vcelku zvládla bez toho, aniž by se dostal do některé z pomyslných *pastí*, které s sebou takto široce vymezená témata obvykle přinášejí a kdy práce ve snaze postihnout veškeré aspekty dotčeného tématu ztrácí vědecký přesah a stává se popisnou, případně kdy vzhledem k nedostatku prostoru bývá opomenut zcela zásadní aspekt pojednávané problematiky.
- V daném případě je nutné akcentovat, že si Kandidátka vybrala téma náročné a široké, které se jí však podařilo pojednat komplexně a s dostatečným doktrinálním přesahem.

V.4. Význam výhrad učiněných v tomto posudku v kontextu hodnotících kritérií a premis

Oponent sice má k práci některé výhrady, přičemž se jedná o výhrady jak koncepční, tak obsahové, ale také o výhrady formální, z nichž některé se oponent snažil jak konkrétně uvést, tak odůvodnit v rámci tohoto hodnocení. Rozsah a charakter těchto výhrad se proto může jevit jako značný. Opak je však pravdou. Dle názoru oponenta není účelem posudku konstatovat kladná místa práce nebo jen tato. Naopak, má-li oponent hodnotit, musí konkrétně jmenovat to, s čím ve smyslu způsobu zpracování nesouhlasí a toto popsat, resp. zmínit, popsat a odůvodnit výhrady. Klady práce může naopak oponent zohlednit pouze v rámci hodnocení, aniž by je musel výslovně vyzdvihovat. Oponent je toho názoru, že pokud by k práci nebylo výhrad, stačilo by teoreticky stručné konstatování v rozsahu jediné věty, že nebylo nalezeno nic, co by bylo možno komentovat. Takové konstatování by pak muselo zásadně implikovat závěr bezvýhradného kladného hodnocení.

Rozsah připomínek k předmětné *HP* se tedy na první pohled může jevit extenzivně. Jak ale bylo řečeno, nelze jej ale takto v žádném případě vykládat. Oponent sice upozornil na některé nedostatky a zřejmě i přehlédnutí. Svým rozsahem však nejde s ohledem na rozsah, hloubku a standard práce o nikterak zásadní objem. Přitom, jestliže oponent v některých případech naznačil svůj pohled na závěry předkládané Kandidátkou, nelze současně tyto připomínky chápat jako jakýsi nesouhlas, ale spíše o náměty k diskusi, když pokud by oponent stavěl své

hodnocení na kritice tohoto typu, byla by tím popřena jedna ze základních hodnot vědecké práce, kterou je rozmanitost a kontradiktornost názorů. Ostatně i sama Kandidátka v *HP* poukazuje na různé názory, které k jednotlivým otázkám panují. Konečně jde skutečně o téma velmi aktuální, teoreticky i prakticky náročné, současně se jedná o práci jak pro teorii, tak pro praxi potřebnou, zajímavou a významnou, přičemž lze očekávat zcela jistě vysoce odborné, zajímavou a náročnou rozpravu a diskusi nad *HP* i nad samotným tématem. Oponent sám v několika případech v tuzemsku i v zahraničí asistoval v podobném postavení, kdy měl jeho posudek podstatně větší rozsah a výčet nedostatků, a přesto byla práce přijata a úspěšně obhájena bez jakýchkoli výhrad, a jak samotným posudkem, tak v návaznosti na obhajobu příslušnou hodnotící komisí či vědeckých grémii, byl výsledek práce shledán jako vyhovující a v některých případech vcelku velmi dobrý. Oponent tedy přistoupil k hodnocení *HP* a ke zpracování tohoto posudku právě z pohledu mezinárodních standardů kladených na oponentní hodnocení vědeckých, kvalifikačních, pedagogických a jiných obdobných prací, tak jak se tyto standardy snažil oponent právě naznačit.

Z pohledu všech výše specifikovaných hodnotících kritérií pak oponent nemůže učinit závěr negativní. Negativní závěr by totiž musel být vyvolán buď zásadními chybami doktrinálními, absencí odůvodnění, absencí logických návazností v rámci samotné *HP*, absencí závěrů nebo zjevnou vadou, či nekonzistentností těchto závěrů, porušením základních pravidel práce s odborným materiálem a obdobně. Takové vady však práci vytknout nelze. Nejde zcela jistě o práci, kterou by bylo možno hodnotit tak, že ji i přes shledané nedostatky oponent přijímá zcela bez výhrad. To by zase neodpovídalo formulovaným dílčím zjištěním. Práce však svým charakterem je prací vědeckého typu a s vysokým přesahem i do oblasti pedagogické a s významem pro rozvoj vědy a výuky oboru a podle názoru oponenta nároky na ni kladené v plném rozsahu splňuje.

Současně představuje předložená *HP* dle názoru oponenta práci vědeckého / doktrinálního typu, o kterou se lze opírat a která proto poskytuje z objektivního hlediska základ a formální předpoklad pro úspěšné ukončení habilitačního řízení. O dané práci lze vést odbornou diskusi. Práce odborné názory obsahuje. Lze přirozeně najít místa, kde **nelze** v každém jednotlivém případě konstatovat, že se jedná o názory zcela jednoznačně formulované a z doktrinálního a jiného teoretického pohledu dostatečně *ukončené*. Takováto místa však zase natolik četná nejsou a lze tedy uzavřít, že *HP* v dostatečné míře obsahuje argumentaci Kandidátky vedoucí ke konkrétní formulaci takových názorů, o nichž lze vést odbornou rozpravu. Je-li možno takový závěr učinit, je možno též učinit závěr o tom, že práce splňuje předpoklady na ni kladené. Oponent sice na některých místech vyslovil něco, co by bylo možno označit za nesouhlas. Až na drobné výjimky, které lze označit zcela zřejmě za přehlédnutí, jistě ne žádoucí, ale přesto v akceptovatelném rámci, však nelze práci odmítnout.

V.5. Srozumitelnost práce a vyjádření obsahu

Práce je svým obsahem srozumitelná, přehledná a pro *čtenáře* uchopitelná. V tomto smyslu k ní nelze mít zásadnějších výhrad. Není sice možno učinit závěr o tom, že se jedná v daném případě o práci posunující paradigma *zásadním* způsobem. Přesto se jedná o práci, která obsahuje nejen konstatování, nýbrž především vědecky zdůvodněné závěry, které zcela jistě mohou sloužit jako podklad pro další odbornou diskusi, pro rozvoj oboru apod. Z tohoto

pohledu je *HP* něčím, co má vědecký obsah vysoké kvality, co skutečnosti sice v některých místech jen konstatuje, avšak vždy jde o konstatování a popis sledující určitý účel a směřující k závěru. Jde tedy o projev metodologie. Navíc, jestliže oponent konstatuje, že práce nepřináší posun paradigmatu zásadní, implicitně to znamená, že minimálně o určitém posunu paradigmatu hovořit lze. Typicky odkazuje oponent na otevření otázky, do jaké míry lze s ohledem na veřejnoprávní úpravu a na ní navazující veřejné zájmy trvat na stávajícím pojetí důvěrnosti rozhodčího řízení nebo zda je na místě větší transparentnost, včetně možnost zveřejňování (v anonymizované podobě) rozhodčích nálezů. Jestliže si Kandidátka klade otázku, zda je s ohledem na regulační snahy států a rostoucí veřejnoprávní úpravu nezbytné přehodnotit elementární doktrinní principy vztahující se k mezinárodnímu rozhodčímu řízení tak, aby zůstal zachován široký rozsah objektivní arbitrability a možnost rozhodování co nejširšího spektra sporů v rozhodčím řízení, jedná se dokonce o otázku zcela zásadní, a to zejména pro praxi.

Dle oponenta Kandidátka mohla a měla jít často více do hloubky problému, například (jak již bylo naznačeno) pokud jde o kvalifikaci unijních norem upravujících hospodářskou soutěž jakožto součást veřejného pořádku, zvláště jestliže sama kandidátka připouští, že hlavním motivem této kvalifikace bylo zakotvení povinnosti pro rozhodce danou úpravu aplikovat. Na druhou stranu musí oponent objektivně konstatovat, že pokud hovoří o určité míře popisnosti a nikoli zcela hloubkového pojednání o každém jednotlivém aspektu zvoleného tématu, je to do značné míry zapříčiněno jeho šíří. Nelze tedy v žádném případě hovořit o odborné nedostatečnosti a nejedná se tedy ani tak o problém kvality, jako spíše kvantity a omezení prostoru pro kvantitativní záběr a v jeho důsledku logicky i záběr kvalitativní. Jestliže by se měla Kandidátka skutečně do hloubky zabývat vším, o čem by v souvislosti se zvoleným tématem bylo možno hovořit a to i při omezení na témata, jejich zpracováním Kandidátka *HP* sama vymezila, nebylo by zřejmě možné dodržet jakékoli rozumné rozsahové omezení *HP*. Jak bylo již výše uvedeno, Kandidátka se dle názoru oponenta s problematikou rozsahu práce a jejího rozvržení vyrovnala uspokojivě. Pojednáno je tak o všech zásadních otázkách souvisejících s tématem *HP*, a to na dostatečné odborné úrovni.

V.6. Zásadní význam zadání a jeho objektivní zvládnutelnost pro Kandidátku

V.6.1. Konkrétnost zadání

Je nutno si opakovaně položit otázku, zda zadání nebylo příliš široké, nepřesné či nevyvážené. Na toto je možno dát dle názoru oponenta následující odpovědi:

- zadání bylo velmi široké, což má samozřejmě vliv i na jeho konkrétnost.
- Vysloví-li oponent tento závěr, musí současně konstatovat, že se ovšem nejedná o téma natolik široké, aby jej nebylo možné zvládnout, tj. aby bylo již definičně vyloučeno jeho zpracování na dostatečné odborné úrovni. Vymezení tématu a obsahu práce je tak kompaktní, uzavřené a zjevně co do rozsahu nezbytné.
- Nepochybně je možné polemizovat o tom, jak by práce vypadala, pokud by Kandidátka zvolila pouze výše z celého penza, jež si nakonec ke zpracování vybrala. Dle oponenta však není na místě pouštět se zde do takovýchto hypotetických závěrů, když hodnotit je třeba práci v podobě, v jaké byla předložena a tudíž je možné konstatovat, že tak,

jak si Kandidátka téma vymezila, jej zvládla zpracovat v přijatelné formě a obsahu a zásad do vymezení rozsahu pojednávané materie by zjevně mohl snížit hodnotu *HP*.

- Současně je nutné konstatovat, že je do značné míry pochopitelné, proč se Kandidátka rozhodla pojmut téma takto široce, když i konkrétnější zadání by se za daných okolností pravděpodobně mohlo vzhledem k nedostatečnému (byť nikoliv absentujícímu) odpovídajícímu vědeckému základu v České republice, který je mimo jiné patrný i z omezeného výběru tuzemské odborné literatury, z něhož by Kandidátka mohla vycházet, ukázat jako problematické a vedlo by ke vzniku jiných překážek, s nimiž by se Kandidátka musela vyrovnávat.

- Při omezení tématu by navíc reálně hrozilo, že *HP* ztratí svůj významný aspekt, kterým je komplexnost zpracování tématu. Právě tím se *HP* liší od jiných existujících prací, jejichž autoři si vždy vybírali ke zkoumání vlivu na rozhodčí řízení pouze konkrétní institut, typicky výhradu veřejného pořádku.

V.6.2. Vhodnost tématu pro zpracování ve formě *HP*

Dále je nutno si položit otázku, zda se jedná o téma pro vědeckou práci typu *HP* vhodné a zda by se nejednalo o typické téma pro kolektivní vědecké zpracování v rámci kvalifikovaného vědeckého kolektivu, který by vytvořil koncepci v rámci oboru. Na takto položenou otázku je nutno odpovědět následujícím způsobem:

- Jedná se jistě o téma vhodné pro kolektivní vědecké zpracování.

- V České republice není v současné době zcela zřejmě vědecký potenciál, který by měl možnost toto zvládnout z důvodu kapacitních, strukturálních atd. Nadto v oboru existují další priority, a to i v souvislosti se základními doktrinárními otázkami, když pozornost je zejména věnována aplikační praxi (odstranění jejich problémů) nového zákona o mezinárodním právu soukromém (zákon č. 91/2012 Sb., ve znění pozdějších předpisů), přičemž stále nové otázky, například v souvislosti s doručováním, se objevují i v návaznosti na tuzemské rozhodčí řízení. Jakkoli se oponent osobně domnívá, že problematika prolínání veřejného práva do rozhodčího řízení, má z praktického hlediska srovnatelný význam, je jí věnována nepoměrně menší pozornost.

- Na druhou stranu nejde o téma a materii, kterou by nebylo možno zvládnout též individuálně, v rámci individuální práce.

- Řešení tématu zvoleného pro danou práci je z pohledu oponenta v České republice žádoucí, což ostatně oponent v tomto posudku několikrát vyjádřil. Až na případy poměrně izolovaných soudních rozhodnutí zde totiž absentuje jednoznačná praxe, která by byla vodítkem i pro strany vztahů s mezinárodním prvkem. Bylo by dokonce možno přivítat, pokud by takové téma bylo v rámci vědeckých a pedagogických pracovišť opakovaně zadáváno a bylo by jen vhodné směřovat další autory k tomu, aby se zaměřili poněkud jiným směrem v rámci jednoho a téhož tématu, tedy pokud by se nesnažili zahrnout do jedné práce veškeré aspekty pojednávané problematiky, nebo alespoň jejich značnou část, jak činí Kandidátka v této práci. Zcela jistě by bylo vhodné, pokud by se autoři dále zabývali jednotlivými veřejnoprávními úpravami, které rozhodčí řízení ovlivňují a je nezbytné je v rámci rozhodčího řízení aplikovat, včetně toho, aby tyto vlivy byly pojednávány z hlediska jednotlivých fází rozhodčího řízení. Řešení daného tématu z praktického hlediska je totiž akutně potřebné. Jde o objektivní nutnost a je dokonce vysoce žádoucí, aby vzhledem k potřebám praxe existoval vědecký základ co nejrychleji. Výklad daného tématu bude jistě

muset v konkrétních obrysech dotvořit praxe. Jak ale bylo naznačeno, ta u nás prozatím nemá tolik potřebný teoretický základ a často tak dochází pouze k mechanickému přebírání existujících rozhodnutí (unijních i zahraničních) bez zohlednění doktrín, z nichž daná rozhodnutí vycházejí.

V.6.3. Objektivní způsobilost Kandidátky ke zvládnutí tématu

Další otázkou, kterou je nutno si položit, je, zda Kandidátka byla schopna téma zvládnout. Existence předpokladů na straně Kandidátky je dle názoru oponenta jednoznačně dána.

Oponentu je podrobně známa publikační činnost Kandidátky, jakož i její pedagogické a vědecké působení, které podle názoru oponenta poskytuje předpoklad pro úspěšnost habilitačního řízení. Nicméně toto konstatování činí oponent pouze na okraj, když jeho úkolem bylo oponentní hodnocení *HP* a splnění dalších podmínek musí být věcí odpovídající komise a v konečné fázi vědecké rady fakulty. Uvedené konstatování tak oponent činí spíše z toho pohledu, že mu znalost rozsáhlé vědecko-pedagogické činnosti Kandidátky v oboru zřejmě umožnila lepší orientaci ve způsobu zpracování předložené *HP*.

V.7. Závěry ve vztahu k objektivním předpokladům

Podíváme-li se na všechna tato kritéria v jejich vzájemném souladu a posloupnostech, ani takto oponent nemůže i přes výhrady v tomto posudku uvedené učinit závěr o tom, že by práce vykazovala zásadní vady, a to i přes zmíněné některé věcné i formální nedostatky, natož že by nemohla obstát. Hodnocení se tedy musí pohybovat na kladné úrovni pomyslné hodnotící škály.

VI. Závěr posudku / celkové hodnocení práce:

Způsob zpracování dle názoru oponenta jak po obsahové tak po formální stránce splňuje veškeré nároky kladené na práci tohoto druhu a kandidátka touto prací dle názoru oponenta prokázala to, co je od *HP* obecně očekáváno, resp. co má být takovou prací (prací takového druhu) prokázáno.

Habilitační práce tak dle názoru oponenta splňuje požadavky na ni kladené a lze ji v tomto ohledu hodnotit pozitivně. Zásadní klasifikační závěr samozřejmě nelze učinit bez konfrontace v rámci habilitační přednášky, diskuse o práci a vědecké rozpravy nad *HP* v návaznosti na habilitační přednášku, stejně jako budou komisí zkoumány i další předepsané předpoklady k udělení vědecko-pedagogické hodnosti, o niž kandidátka usiluje.

VII. Prohlášení oponenta:

Oponent v souvislosti s podaným posudkem prohlašuje:

- Při hodnocení *HP* se seznámil podrobně s celým jejím obsahem.

- **Namátkou** byla prováděna kontrola pramenů citovaných Kandidátkou, jakož i jiných východisek, které bylo možno ověřit. V tomto směru nebyly shledány žádné nedostatky, pomineme-li drobná písarská a formální pochybení, která však nelze hodnotit ve smyslu porušení zásad pro práci s prameny.
- Oponent zná Kandidátku po delší dobu z její profesní, jakož i vědecké činnosti, když oba, oponent i Kandidátka, se v tuzemském vcelku úzkém profesním kruhu zabývají obdobnou problematikou. Oponent však není vůči Kandidátce v takovém vztahu, který by mohl ovlivňovat jeho nestrannost či nezávislost. Oponent zpracoval posudek při maximálním využití jemu dostupné odborné teoretické základny.
- Oponent před přijetím zadání oponentury (hodnocení) *HP* zásadně zvážil své odborné zaměření v rámci oboru, pokud jde o téma *HP*, a při hodnocení všech nároků, které zejména na osobu oponenta musí být zcela maximální, dospěl k závěru, že jde o problematiku, kterou se dlouhodobě zabývá, k níž disponuje rozsáhlou vlastní databází a v rámci které se průběžně seznamuje s existujícími odbornými názory. Ve vlastní databázi oponenta je k zadanému tématu v současné době, tj. v době, kdy je tento posudek podáván, evidováno několik tisíc titulů, z toho v podstatně menší míře tuzemských, v zásadním rozsahu zahraničních, a stejně tak se oponent snaží sledovat a evidovat příslušné judikáty, jak tuzemské, tak zahraniční, vztahující se k předmětné problematice / výkladu a aplikaci kolizních řešení ve vztazích s mezinárodním prvkem.
- Oponent se domnívá, že je seznámen v dostatečné šíři s tuzemskými i zahraničními názory publikovanými k danému tématu za období posledních více než dvaceti let, což by mohlo vytvořit dostatečný předpoklad pro hodnocení materie.
- To vedlo oponenta k závěru, že zadání ohledně posouzení *HP* přijal.
- Po dobu hodnocení *HP* nebyl oponent Kandidátkou kontaktován, ani nebyla vůči němu činěna jakákoliv doporučení ohledně postupu při hodnocení *HP*.
- Oponent proto prohlašuje, že toto hodnocení je nezávislé a že se při něm snažil o maximálně vyvážený a neutrální pohled na materii z hlediska obsahového, formy podání a formálního co do naplnění předpokladů a podmínek kladených na práci tohoto druhu.
- Toto stanovisko (tento posudek) je podáván ve zkráceném rozsahu tak, že některé dílčí závěry jsou doprovázeny obvykle jen příkladným odkazem na části *HP*, které mají odpovídající závěry posudku podpořit. Oponent je však kdykoli připraven na žádost habilitační komise poskytnout podrobnější vysvětlení či argumenty k dílčím závěrům v tomto posudku.
- Oponent je rovněž připraven k prezentaci svých závěrů příslušné, pro obhajobu ustavené, habilitační komisi a současně je připraven se aktivně zúčastnit rozpravy i diskuse ve vztahu k *HP* v rámci příslušné části habilitačního řízení, případně i habilitační přednášky (v závislosti na svých časových možnostech).

(KONEC STRANY 27./)

(KONEC POSUDKU / NÁSLEDUJE VÝLUČNĚ PODPIS / POSUDEK VYHOTOVEN DNE UVEDENÉHO NA PRVNÍ STRANĚ / TENTO POSUDEK NEOBSAHUJE ŽÁDNÉ PŘÍLOHY / POSUDEK VYHOTOVEN V DESETI ORIGINÁLNÍCH EXEMPLÁŘÍCH S ČÍSLOVÁNÍM A01 AŽ A10 UVEDENÝM NA PRVNÍ STRANĚ) A DÁLE BUDE DODÁN V JEDNOM ELEKTRONICKÉM VYHOTOVENÍ S CERTIFIKOVANÝM ELEKTRONICKÝM PODPÍSEM A OZNAČENÍM POSUDKU B01.

(Prof. Dr. Alexander Bělohávek)